

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ. (PÜSPÓKI HIVATAL)

A TISZANTÚLI REFORMATUS EGYHÁZ-
KERÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelenik — egyelőre — havonként, a hónap 15. napján.
Jelenlegi előfizetési ára — az összeg utólagos kiegészítésének
fenntartásával — egy évre 200,000 pengő.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ : D. DR. RÉVÉSZ IMRE

Két beszéd Szeghalmon, Tildy Zoltán köztársasági elnök úrnak lelkipásztori tiszteletéről leköszönése alkalmával, 1946 febr. 17-én

Elmondta Révész Imre püspök

I.

Igehirdetés és imádság az istentiszte- leten

Alapige: Efézus 2, 8—9: Ke-
gyelemből tartattatok meg, hit
által; és ez nem töltetek van:
Isten ajándéka ez; nem csele-
kedetekből, hogy senki ne kér-
kedjék.

Sokunk számára olyan ez az íge,
mint a szülőfalunk harangszava: el-
kísér bennünket bölcsönktől kopor-
sónking, megismernők ezer más hang
közül és nem tudjuk nélküle elkép-
zelni az életünket. Vannak közöttünk
elegen olyanok is, akiknek ez az íge
olyasmit jelent, amit a rege szerint
a tengerfenekre süllyedt város néha
fölszongó harangszava: holdfényes
éjtszakákon hazajáró emlékkísérte-
tet. Lehetnek végül olyanok is köz-
tünk, akik belsejükben ellenkeznek
ezzel az igével, mert vagy riasztja
és megfélemlíti őket, mint a sziréna-
hang, vagy bosszantja és tiltakozásra
ingerli, mint a gyermeklármát.

En most, a Szentlelek Isten mind-
nyájunknak megígértett belső, tit-
kos bizonyoságátélésben bízza, arra
kérlek benneteket, szeretteim, Pál
apostollal, hogy ezt az ígét „ne úgy
fogadjátok, mint emberek beszédét,
hanem mint Isten beszédét, amint-
hogy valósággal az is” (I. Thess.
2, 13).

Így had mérje meg és magyarázza
számunkra ez az íge 1. az egyetemes
embersorsot, 2. magyar nemzetünk
sorsát, 3. az egyéni sorsot.

1. Egyetemes embersorsokról azt
tanítja ez az íge, hogy abban az
utolsó szót nem a cselekvés, nem az
akció mondja ki. Ha az mondaná ki,
haj volna nekünk! Mert akkor ezt
az utolsó szót sohasem diadalnak
hívnák, hanem bukásnak, nem fel-
magasztaltatásnak, hanem megítél-
tetésnek, nem hősi eposznak, hanem
tragédiának. Minden emberi cselek-
vés, akár az ég felé dobtott sáros kő,
akár a Nap felé zengve szárnyaló
ezüst nyíl, gyorsan ivelő emelkedés
után még gyorsabban zuhanó bu-
kásra van kárthatva, mert mind-
egyiket rettenetes erővel vonzza
ugyanaz az alvilági gravitációs erő:
a bűn.

Egyetlenegy erő tudja zuhantában
megragadni, sőt zuhanása után föl-
emelni a nyilat is, a követ is: a Ke-
gyelem, az irtalmas isteni megbocsá-
tás, Isten szívének megszánó, sza-
badító és helyreállító szent szeretete.
Pusztulás, megsemmisülés, ítélet, kár-
hozat alatt az embersors számára
csak itt van megtartás: a letört
akciójú ember elfogadja a diadalmas
akciójú Isten kegyelmes mntó kezét,
más szóval: hisz a megváltó Jézus
Krisztusban.

„Kegyelemből, hit által!” Holnap
lesz egy, a világréngésben alig észre-
vett csöndes, nagy négyszázados év-
forduló — a Luther Márton haláláé.
Halottaságán ugyanazt suttogta,
amivel három évtizeddel azelőtt fel-
riasztotta a világ lelkiismeretét: sola

gratia, sola fide! Halljátok, hogy
zúgja be ugyanezzel az igével három
század óta a magyar rónát a debre-
ceni öreg Rákóczy-harang: „Non
est currentis, neque volentis, sed
mis rentis Dei.” És minél mélyebben
figyeljük, annál bizonyosabban lát-
juk, hogy tulajdonképpen kétezer
éve ez az íge hordozza a keresztyén
bizonyoságtételt és szolgálatot, sőt
magát az embersorsot is — ez az
íge, amely legrövidebb fogalmazásá-
ban egyaránt otthonos volt és ma is
otthonos Pannonhalmán és Debre-
czenben: Ora et labora!

Dolgozzál — de ne kérkedve, ha-
nem imádkozva, azaz úgy, hogy
mindig tudjad: munkád és egész
emberi sorsod merőben kegyelem-
ajándék.

2. A magyar sors: kell-e róla külön
szólanom ez íge fényében, amikor
már az egyetemes embersorsról szól-
ván sem tudtam tőle szabadulni?
Nincsen még egy történelmi nemzet-
sors, amely ennek az igének amyira
alkalmas illusztrációja lehetne, mint
a magyar. Minden nagy nemzeti
katasztrófánk az emberi cselekvés
tökéletes és megérdemelt, mert bűn-
ből következő csődje, de egyúttal a
Kegyelem csodája is. A lázadó érte-
lem és a háborgó szív százszor el-
mondhatta:

*Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába ontá vért,
S keserűben annyi hü kebel
Szakadt meg a honért.*

*Az nem lehet, hogy ész, erő,
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.*

Isten megmutatta százegyedikszor
is, most is, hogy debizony lehet:
ha ő úgy ítélte és úgy akarta, akkor
hiába minden cselekvés, sőt még
minden szenvedés is, mely a cselek-
vésből következik. Csak egy nem
lehetséges: az, hogy Ő meg ne tudja
tartani ebből a nemzetből mindzok-
kat, akiket meg akar tartani, az ő
magyarjait, akiket a Jézus Krisztus
értük kiomlott véreért úgy szeret,
mint a szeme fényét. Az ilyeneket
megtartja, mert szívökhöz hitet ad,
és ez a hit lesz az egész nemzet meg-
tartó erejévé — kegyelemből, hogy
senki ne kérkedjék. Alkonyodó ma-
gyar nemzetsorsban ezt sirta a bu-
jdosók tárogató sípjá, hajnalodóban is
ezt zengi a munka új harcának riadó
kürtszava:

*Há minden elmarad,
Isten el nem marad,
Reá bízom magamat.*

3. Embersors és magyar sors —
mindez együtt és elsősorban egyéni
sors is. Isten mind a kettőt egyéni
életeken keresztül méri és magya-
rázza. Isten ítélete emberiségén és
nemzetén úgy teljesedik meg, hogy
egyéni sorsok zúzódnak össze alatta.
Isten megtartó szabadítását emberiség

és nemzet úgy tapasztalja meg, hogy
egyéni életekben válik boldog, cso-
dás valósággá.

Íme egy ember eündul a magyar
élet mélyéről, vállal a próféták és a
gályarabok egyszerű palástjával. —
Isten drága alkalmak sorát ajándé-
kozta neki a keresztyéni bizonyoság-
tevés cselekvő szolgálatára. Mint
pásztor, küzd a lelkekért; mint a
betű misszionáriusa, a keresztyén
művelődésért; mint a nemzet nap-
számosa, a szegény magyar embernek
istenkéhez méltó jobb jövődjé-
ért. Isten elfogadja és megáldja mind-
ezeket a cselekvő szolgálatait, de
egyszer azt mondja neki: most még
többre bízlak! Megtanítja szenvedni
néma ajakkal, gúzsakötött kézzel.
És amikor már úgy látszik, hogy
minden összeomlott, amit addig cse-
lekedve épített és ő maga holtan fog
ottmaradni a romok alatt: akkor
merő kegyelemből megtartja és elő-
hívja, feloldja kezét és felnyitja ajakát
s megbizta a cselekvések cselekvésé-
vel: romország élén új ország épí-
tésével, Isten országa látomásának
fényében...

Kegyelem embere: légy áldott,
mert nem téled van ez, Isten aján-
dék ez, tehát el sem veszítheted,
míg hited kezével szorítottod.

Kegyelem magyar népe: légy ál-
dott, mert Istened ebben a jelben
üzente meg néked azt, hogy még
szabad imádkoznod és imádkozva
dolgoznod és dolgozva győzned —
csak senki ne kérkedjék!

Soli Deo Gloria! Amen.

Egyedül te vagy Úr, mi Istenünk
és egyedül tiéd minden dicsőség. Te
előtt csak egy nagyság van: az
engedelmes alázat; egy elsőség van:
az utolsó helynek is örvezenni tudó
szolgálat; egy felmagasztaltatás
van: szent Fiaddal együtt megfeszít-
tetni.

Ezekért a kimondhatatlan aján-
dékért adunk most néked hálát,
könyörögve, hogy azoknak még bő-
vebb mértékét áraszd ki reánk igéd-
ből Lelked által a jövődében: hisz
mostani sok nagy inségünkben és
szükségünkben mégiscsak ezek nél-
kül szűkölködünk mindenekfelett.

Könyörgünk édes hazánkért és
nemzetünkért és azért a férfiuért,
akit sorainkból az éltre állítottál.
Legyen az állam első szolgálója val-
óban azzá oly módon, ahogy azt a
Te szolgálatodból tanulta meg. Le-
gyen e nemzet keresztyének legelső
hordozója az, aki Krisztus keresz-
tyének titkából tanulta meg érteni és
hordozni a saját keresztyéit. Legyen
a magyar népnek az ő vezetése alatti
fölemelkedése lángoló igen-felelet a
Te boldogságos parancesszavadra, ő
Seregeknek Úra: „Nem erővel, sem
hatalommal, hanem az én lelkem-
mel.”

Könyörgünk ez ősi gyülekezetért,
amelyet századoknak előtte igéd-
del és Lelkeddel reformáltál. Ő refor-
mált azt folytonosan tovább, mások
előtt is példaként világloán. Adj neki
szíved szerint való új pásztort az
eddig helyett, akit most fájdalmas
büszkeséggel, Benned diésekvő hánat-
tal bocsát el a tündöklő, de meredek
csúcsra, ahová Te hívtad el. Tartsd
meg e gyülekezet iskoláit s neved
bennük tovább is a Te népeddé a
magyar föld népét. Ne térd el többé
kezünkben a kenyérnek botját, lel-
künkben a reménység horgonyát, ne

tedd ércé, Úr Isten, fejünk fölött az
 eget és kemény vassá lábunk alatt
 a földet, melytől várunk eledelt.

Világok, népek, szívek egyedül-
való Úra: a Jézus Krisztus érdemé-
ért könyörülj a Te árva magyarjai-
don. Állíts helyre minket és világol-
tasd a Te orcádat, hogy megszaba-
duljunk.

Amen.

II.

Beszéd a presbitérium ülésén:

Tiszteletes Presbitérium,
kedves és mélyen tisztelt
Vendégeink!

A helyettes lelkészelnök úr által
kifejezett kívánságra a presbitérium
ülésének vezetését, az ilyen kivételes
ünnepi alkalmakkor gyakorolt tisztes
rég szokás szerint, mely egyházközl-
mányunk és törvényeink szellemé-
vel nem ellenkezik, ezennel átveszem.

Nemcsak a szeghalmi egyházköz-
ségnek, hanem az egész magyar refor-
mátus egyháznak, sőt a világ refor-
mátus egyházainak az életében is
egyedülálló történelmi nap a mai.

Egy református lelkipásztornak
azért kell ma megválnia ettől a tiszté-
től, hogy függetlenül elláthassa az
államfő tisztét, amelybe nemzete tör-
vényes képviselőjének egyhangúan
megnyilatkozott bizalma emelte.

Ennek a ténynek mélyes, ősi
emberi szimbolikája van, amelyet
átvevő és fénybevonó maga a Szent-
írás is. A legősibb nemzetfők a Biblia
világában és azon kívül pásztorkok
voltak. Ezt az emberi lélek sohasem
tudta elleleljeni és valami titkos, mes-
siátikus sóvárgással mindig vissza-
kívánta. Vagyis visszakívánta az ál-
lam és a nemzet vezetésében a csalá-
dias és patriarkális vonást: azt, hogy
a fő olyan egyéni felelősséget érez-
zen a nép, a nemzet legkisebb és leg-
gyöngébb tagjáért is, mint a pásztor
a nyája minden juháért és bárányá-
ért és mint a családfő minden egyes
családtagért. Egy szívfejdítően szép
és egyetemesen emberi álom ölt
testet, amikor a magyar államfő
székébe lelkipásztor ül, családdá
lesz a nemzet, pásztorki szolgálattá az
állami főhatalom. És amikor a ma-
gyar állam első polgárának szíve ezt
a prófétai ígét és pásztorki ígéretet
dobogja magyar népe felé: „az el-
vesztettet megkeresem s az elűzöttet
visszahozom s a megtörtötöt kötöz-
getem s a beteget erősítem... és
legeltetem őket úgy, mint illik”
(Ezékiel 34: 16), akkor én azt hi-
szem, nemcsak a mi népünknek,
hanem a megújulás után sóvárgó
egész emberiségnek is van oka újat
remélni.

Ez a magyar református lelkipász-
tor pedig a magyar állam vezetésére
a magyar református gyülekezetben
és presbitériumban készült elő. Itt
már nemcsak szimbolikával van dol-
gunk, hanem valódi történelmi gyö-
kérzettel is. A magyar élet demok-
ratikus önrendelkezésének és önkor-
mányzatának, amely a maga teljes
megvalósulásához csak legújabb nem-
zeti katasztrófánk árán juthatott,
megvannak a maga négyszázados
előzményei az alföldi paraszti és
polgári közösségek együttes egy-
házi és világi önkormányzatában.

amelynek élén a bírakkal együtt a lelkipásztor állott. Ezek a miniatűr magyar köztársaságok — egy Szeghalom épügy, mint egy Debrecen — a központi államhatalom teljes megbénulásakor, idegen hódítóktól, hódítónál is rosszabb szövetségesektől, külső és belső rablólaktól dúlt magyar földön, szörnyű magukra hagyottságukban is úgy emelkedtek ki, mint szennyes és tajtékos árvízről egy-egy kemény, fehér sziklasziget: ellenállottak, dolgoztak, üszkös romjaikból számtalanszor újraéledtek, éltek és gyarapodtak. Négyszáz éven át így, ezekben a „becsületes tanács”-okban, amelyek egyszerre voltak kommunitás és presbitérium, készült föl a magyar föld népe a fogát összeszorító és a kezét ökölbe szorító, de hívó és csöndes, a dolgában biztos

várakozással sorsa önálló kézbevétele.

A magyar református eklézsia, miután már négyszáz éven át oly sok egyebet is adott, most pásztorában államfőt ad Magyarországnak. Nem kér érte egyebet az országtól és az államtól, csak azt, amit eddig mindig kért, de a régi rendszerben sokszor hiába kért: szeretetet, bizalmat és annak lehetővé tételét, hogy Krisztus többi magyar háznépével testvéri összefogásban, zavartalanul betölthesse az új országban és államban Istentől nyert régi elhivatását: rombadőlten nemzetünk lelki felépítését.

Ezek után pedig átadom a szót a szeghalmi egyházközség lelkipásztorának, nagytiszteletű Tildy Zoltán úrnak.

Emlékkönyv Szentpéteri Kun Béla hetvenedik születésnapjára

Debrecen és a Tiszántúl felett már utolsó mérgét tombolta háborús összeomlásunk viharása, amikor 1944 november hó 8-án — gyönyörű őszi verőfényben, de még messzünnen hangzó ágyúdörgés közepett — át lépte a bibliai első korhatárt a debreceni Kollégiumnak, majd Tudományegyetemnek akkor már negyvenedik éve egyháztörténetprofesszora, debreceni egyházmegyének gondnoka, az a férfiú, akinek a nevével nagyon sokat, és sohasem könnyű helyeken és munkákban fog találkozni egyházunk elmúlt félszázadának jövődörtörténet-írója.

Akkor semmi mód sem volt erről az évfordulóról a nyilvánosság előtt megemlékezni. Az egyházkerület tanácsa ugyan már öt hét múlva jegyzőkönyvében örökítette meg a jubiláns iránti érzelmeit. De magán az emléknapon még csak egy egészen családias megnyilatkozásra volt lehetőség. Ekkor adta át ugyanis egy egészen kis küldöttség Szentpéteri Kun Bélának — egyelőre még csak kefelevonatokban — annak az ünnepi kiadványnak az anyagát, amelyet tanártársainak, munkatársainak és tanítványainak egy 34 főnyi csoportja készített elő, a kartárs, jóbarát és tanítómester iránti hálás tiszteletét kifejezendő.

Az emlékkönyv kiadását még 1943 végén kelt s 1945-ben megújított határozatával Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület nyomdávalatának felügyelőbizottsága határozta el, ekképen akarva a maga részéről is kifejezni háláját ama férfiú iránt, akinek a nyomdávalat cél tudatos kifejezésében — önzetlen és szakadatlan szolgálatai révén — oly kiemelkedő része van.

A vállalat két társtulajdonosának képviselőiben megjelent kis küldöttség élén Révész Imre püspök üdvözölte Szentpéteri Kun Bélát azzal a beszéddel, amely a most elkészült kötetbe is fel van véve, mint annak előszava, s amelyből itt a következő részleteket közöljük:

„Istennek bizonyára tetszik az a hála, amelyet emberek tanúsítanak Iránta és az Ő ajándékai iránt. Te pedig Istennek olyan ajándéka voltál, vagy, és — reméljük — leszel még e földön számunkra, akivel, minél jobban öregbültél éveid számában és szolgálataid önfeledésében, annál inkább az Ő dicsősége — nem a magadé és nem más embereké — ment előbbre. Erről akartunk bizonyosságot tenni. Előtted hetvenedik születésnapján s tudjuk, ez a bizonyágtétel Istenünknek és Neked egyaránt kedves annak ellenére is, hogy nem olyan ékes formában történik, mint amilyenben azt mi hű szívekkel megálmodtuk és fogdoltuk.

Fogadd hálánkat, Istennek áldott embere, a tanításaidért. Kathedrádon és azon kívül Te képviseléd Magyarországon hosszú évtizedek óta páratlan tisztasággal és következetességgel a református egyháztörténet és egyházalkotmányi gondolkodást. Ízig-ve-riig jogász vagy, de csodálatosan átitatottál a Szentírás és a református teológia szellemével. Ezért tudad és

tudod nemzedékedet a Krisztus földi testének életörvényeire úgy megtanítani, mint jogász és teológus-kortársaid közül senki más.

Fogadd hálánkat, Istennek áldott embere, a szolgálataidért. Ha csak tanítótl volna és tanítandó, már az maga kivételes értékű szolgálatnak számítana egyházi és világi közéletünkben, közel félszázad magyar szellemi életében. De Te tanításaidnak az életbe való átültetésért is annyit és olyan önzetlenül fáradoztál, mint még csak nagyon kevesen kortársaid és a fiatalabbak közül. A magyarországi református egyház mai alkotmánya és jogrendje, magasabb és alsóbbfokú kormányzatának és igazgatásának alakulása és működése, közoktatásának minden fokon való fejlődése és tevékenysége több mint egy emberöltő óta olyan elképzelhetetlen a Te szolgálataid nélkül, mint a jövőtör nélkül az emberi test élete. Magyar közéletünk egyéb mezején is, elsősorban a mi szeretett Debrecenünkben, de máshol és országos viszonylatban is, mindenütt ott voltál, ahol súlyos kérdések megoldása körül önérdék nélküli zajlatnak, de annál nehezebb és hálátlanabb szolgálatra volt szükség, és seholsem voltál ott, ahol olcsóbb vagy drágább babérok és egyéb jutalmak után volt alkalmuk kinyúltnok a munkában többé vagy kevésbé megfáradott keznek. Köszönjük, hogy megtanítottál a tudományok tudományára: elrejtőzni a szolgálataid mögött, feloldadni a Másban, amelynek odaadtuk a magunk életét.

Es fogadd hálánkat, Istennek áldott embere, az életedért. Azért, hogy az életeddel is a tanításaidat sugározd, a szolgálataidra is az életedet teszed rá aranypecsétül. Mély öröm tölti el szívünket, hogy a maga nemében egyedülálló tanítókat, a nemzedékében alig valakihez hasonlítható közéleti munkásunkat egyben komoly hívő kereszténynek is ismerhetjük és vathatjuk. Boldogok vagyunk, hogy olyan igaz emberek tudunk, akinek a szava és az élete közt nincs diszharmonia. Háláskak vagyunk, hogy olyan szerető szíved van, amelynek megejt legjobban akkor érezzük, amikor leginkább akarja a hüvös-séget magára erőszakolni. És magasztaljuk Istenünket Érted, hogy Neked az élet súlyos keresztjeinek elviselésére egyre több erőt, egyre hitvallóbb bátorságot és alázatosságot adott.

Neked mindezekért, a mindenek Urának és Ajándékozójának pedig Te éretted szüntelen hálátok mondva, kifejezzük azt az erős és boldog hitünket, hogy ma, az emberiség egyik legnagyobb, magyarságunknak pedig az utolsó kétszáz év alatt kétségtelenül legnagyobb keresztordozása idején, nem hiabavaló semmiféle olyan szenvedés, amelyet az ember olyan lelkiülettel hordoz, amilyen a Te tanításaidból, szolgálataidból és éledeből ragyog felénk. Nem hiabavaló semmi szenvedés, amelynek útján Annak nyomában hordozzuk a keresztet. Aki maga hívott el bennünket az Ő követségére és maga mondotta meg, hogy az élet megtapasztalásának egyetlen jöletéle van: életünknek Ő érte és az Evangéliumért való elvesztetése.

Körülöttünk, bennünk s velünk egy régi élet és egy régi világ temetkezik. Minden kapavágás rajta a lelünkbe hasít, minden omladéka a szívünkre zuhan. De Téged, szeretett testvérünk az Úrban, nem azért veszünk körül hálánkkal és köszöntésünkkel a hetvenedik születésnapján, mintha Benne csupán egy kedves, de tüdőző multat akarnánk a kegyelet alkonyi fényébe vonva tartóztatni és ünnepelni. A Te tanításaidból, szolgálataidból, éledeből minékünk, temetkező nemzedéknek, mégis csak az a legdrágább, ami a jövőnek záloga. Tiszta szentírásai alapján fölépített református egyház. Tiszta magyar lélekből fakadó önzellen szolgálata a magyar élet döntő fontosságú szellemi munkafeladatainak. Tiszta keresztény jellem, amelynek a hit ad acél keménységet, a reménység titokzatos, elrejtőző fényét és a szeretet vonzó és hevítő izzást. Ha magyar jövőnk számára ezek megmaradnak, akkor minden megmarad; ha a sírból, ahol most megint az ember millióinak gyászkönyve nélkül sülyedezik nemzetünk, ilyen vetés fog kikelni, akkor boldogabb nemzedékek egykor még áldani fogják a verve is áldó Istent azért, hogy ebbe a sírba most alá kellett szállanunk.

Ez az Isten engedje drága éledek ezüstfontját addig nyúltni, amíg nemzetünk sírja fölött az első hajnalugárt velünk együtt meg nem látod.

Isten meghallgatta a legutolsó mondatban kifejezett imádságos jókívánságot. Minden emberi értelem és reménység fölött megengedte, hogy az emlékkötet, még mindig nagyon viharos, de már mégsem éjtszakai magyar ég alatt teljesen elkészültt és forgalomba kerülhetett, a következők sze zókkal és tartalommal:

Dr. Bacsó Ferenc miniszteri tanácsos. Budapest: Személyes és dologi kezesek találkozása. — Dr. Bacsó Jenő egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Az elismerés és lemondás, mint tudomáskijelentés. — Dr. Balogh Jenő ny. igazságügyminiszter, egyházkerületi főgondnok: Széchenyi, a jobbakéért. — Dr. Baranyai Béla egyetemi ny. r. tanár, Debrecen (meghalt 1945 februárjában): Az udvar első lépései a trónutódlás elsőszülöttségi örökösödés szerint való rendjének megvalósítása felé (1687 április). — Dr. Benedek Zoltán ügyvéd, ny. református konvinti főtanácsos, Budapest: Szentpéteri Kun Béla konvinti és zsinati működése. — Dr. Bozóky Ferenc egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Statisztika és matematika. — Dr. Czeglédy Sándor egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: A „homiletika” problémája. — Dr. Dezső Gyula egyetemi ny. r. tanár, jogakadémiai tanár, Kecskemét: Az özevgyi jog és köteles rész mint kapcsolatai. — Dr. Erdős Károly egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Szentpéteri Kun Bélának egyházmegyei és egyházkerületi viszonylatban, valamint a debreceni városi és egyházi közéletben való működése. — Dr. Flachbarth Ernő egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: A hadifoglyok büntetőjogi felelőssége a nemzetközi jog szerint. — Dr. Haacker Ervin egyetemi ny. r. tanár, Debrecen (meghalt 1945 december 29.): A tudományos kutatásnak és gondolkodásnak elgépiesedése, különösen a büntetőjogtudományban. — Dr. Dr. Illyés Endre egyetemi magántanár, a Kollégium lelkészkepzőintézetének tanára, Debrecen: Új gyülekezeti típus felé. — Dr. Juhász Nagy Sándor egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Organizmus-e a társadalom? — Dr. Kálly Kálmán egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: A ius in sacra és a ius circa sacra az Ótestamentumban. — Dr. Kovács J. István ny. teol. akadémiai tanár, egyházkerületi főjegyző, Budapest: A tiszta református egyházalkotmány fontossága és ismertetése. — Dr. Kun Sándor, a Kollégium gimnáziumának v. igazgatója, Debrecen: Mai nevelési elvek a debreceni Kollégium régi szabályzataiban. — Dr. Makkai Sándor egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Egyetemes papság és gyülekezeti szolgálat a lelkigondozásban. — Dr. Marlon Géza egyetemi ny. r. tanár, Budapest: A klasszikus római felelősségi rendszer „el-szubjektívizálódása”. — Dr. Márffy Ede egyetemi ny. r. tanár, Budapest: A közintézmények és közüzemek közigazgatási jogi vonatkozásai. — Dr. Nizsalovszky Endre egyetemi ny. r. tanár, Budapest: Ítélet és igazság. — Dr. Papp Ferenc Dóczy-leánygimnázium igazgatója, egyházkerületi középiskolai felügyelő, Debrecen: A református iskola és az „odalmi nevelés”. — Dr. Péter Zoltán, a Kollégium és a koll. tanárképzőintézet igazgatója, Debrecen: A szellemi magasrendűség pedagógiája (Az értékpédagógia fogalma). — Dr. Ravasz László református püspök, Budapest: A megtartó reménység (Bibliatanulmány). — Dr. Révész Imre egyetemi ny. r. tanár, református püspök, Debrecen: Dévai Bíró Mátyástól erednek-e az 1544-i tételek? — Dr. Sárffy Andor egyetemi magántanár, kiriai bíró, Budapest: A szolgálat mint zölógogi alakulat. — Dr. Sallás Elemér, protestáns tábóri

püspök, Budapest: Emlékeimből. — Dr. Szádeczky-Kardos Tibor egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Háború és adóztatás. — Dr. Szontagh Vilmos egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: A közigazgatás és az alanyi jogok. — Dr. Szeleto Zoltán egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Néhány szó a római jogi oktatás és a romanisztika tudomány újabb kutatási irányaihoz. — Dr. Török István egyetemi ny. r. tanár, Debrecen: Az emberi jogok kérdése. — Dr. Trócsányi László törvényszéki bíró, Budapest: A laikusok részvétele a görögkeleti egyház kormányzásában a hazai és az újabb külföldi jog szerint. — Dr. Vasady Béla egyetemi ny. r. tanár, a Kollégium lelkészkepzőintézetének igazgatója, Debrecen: Egyház és egyházak. — Dr. Visky Károly miniszteri osztálytanácsos, Budapest: Az interpoláció-gyanúsításokról. — Dr. Zachár Gyula egyetemi ny. r. tanár: Az erkölcs mint jogforrás. — Dr. Szentpéteri Kun Béla életrajza. — Dr. Szentpéteri Kun Béla irodalmi munkássága.

Már a pusztá címek áttekintéséből kiténik, hogy a 40 ives nagy 8-adrét kötet megjelenése egy, az irodalomnak és a tudományoknak jobban kedvező időszakban is eseményszámba menne. Ma pedig egyenesen fölbecsülhetetlen annak a jelentősége, hogy a jogi, államtani, teológiai és filozófiai tudományágak művelőinek és tanulmányozóinak kezébe egy ilyen hatalmas és sokoldalú, frissekeletű tudományos anyag kerülhet.

A kötet a maga sokoldalú, de teljesen egységes szellemű tartalmával hű tükrök annak a lelki és munkaközösségnek, amely Szentpéteri Kun Béla körül, az ő egyénisége és munkássága vonzatának engedve kialakult. Külső kiállításával pedig, amelynek díszét az Ünnepelet arcképének közlése is fokozza, méltó mind hozzá, mind a kiadvóvállalat régi jó híréhez.

Debreceni Protestáns Lapunknak Szentpéteri Kun Béla csaknem két évtizeden át szerkesztője s két emberöltőnyi pályafutásának vitathatatlanul a mennyiség és érték tekintetében egyaránt legtöbbet dolgozott értéknöveztetője volt. Hálát adunk Istennek, hogy most, ez alkalmat felhasználva, Lapunk nevében is köszönthetjük őt az érkező Király szavaival: „Tudom a te dolgaiddat... az én nevémet járadoztál... aki győz, oszloppá teszem azt az én Istenemnek templomában és többé onnét ki nem jő...” (Jelenések 2: 2, 3; 3: 12.)

I R O D A L O M

Dr. Bucsay Mihály: Szegedi Gergely debreceni reformátor, a kálvini irány úttörője hazánkban. Budapest, 1945. 116 lap.

Fiatalabb korú egyháztörténészek közül az egyik legkiválóbb és legtermékenyebb Bucsay Mihály. — Az „Egyháztörténet” 1944. évi 1—2. füzetében „Belényesi Gergely, Kálvin magyar tanítványa” címmel jelent meg egy 104 oldalas tanulmánya, amelyben felveti a hipotézist, hogy Belényesi Gergely és Szegedi Gergely ugyanaz a személy. Ez első tanulmány Belényesi Gergely párizsi, strassburgi és genfi tanulmányútjával foglalkozik alapos korrajz keretében, Bucsay jelen tanulmánya pedig Szegedi Gergely alakját és korát állítja előnk s majd — az érdeklődéssel várt — harmadik önálló tanulmány fogja adni az azonosság érdekes kérdéseinek megoldását.

Szegedi Gergely alakja eddig főleg énekeskönyve alapján volt ismeretes, egyébként alig maradt fenn róla pár kétségtelen adatunk, így egykorú források híján alakja, élete és teológiája is meglehetősen ismeretlen volt. Bucsay Mihály most a Szegedi Gergelyre vonatkozó összes eddigi adatokat és forrásokat összeszedte, értékelte s a magyar kálvinizmus eredetének talányát vizsgálva, korába behelyezte, vagyis előmunkálatokat végzett ez érdekes élet- és korrajz keretében a magyar kálvinizmus eredetének megoldásához. Elismeri ugyan, hogy források híján „hősünk életét így mi sem tudjuk összefüggően ismertetni, egy-egy véletlen adat pilléreim lépkedünk s azok melé hezágosságunkban sem visznek el legalább a tulsó partig”, mégis egy egész élet tárul elénk

Szegedi Gergely debreceni rektorsága wittenbergi tanulmányútja, eperjesi és kassai szolgálata, debreceni lelkipásztorsága, egri fogsága és az 1569-es énekeskönyve ismertetése alapján. Közben a tárgyalts korszak teljes, világos egyházi, művelődési, theologiai képét is megkapjuk. — Pompás, alapos tudás, ügyes diszpozíció, bár — ezt a szerző is elismeri — szokatlanul sok a hipotézis.

A könyv megrendelhető a szerző címén: Dr. Bucsay Mihály theologiai magántanár, Budapest, II., Teréz-körút 21., II. 1. címen.

Sz. G.

Új magyar traktátusok.

A Református Traktátus Vállalat nemcsak a múltban teljesített igen értékes munkát, de a nagy sorsfordulat óta is végzi hivatását. Ma pedig eléggé köztudomású, hogy milyen nehéz könyvet megjelentetni, milyen nehéz a szorzószám állandó ugrása közben „üzletet” lebonyolítani, s ez mennyire nem kifizető. Mégis meglepő, hogy milyen sok traktátus — köztük igen alapos tanulmány is! — jelent meg. Röviden, de valamennyit ismertetjük azzal, hogy a füzetek megrendelhetők „Református Traktátus Vállalat”, Budapest, IX., Lónyay-u. 33. szám címen.

Ravasz László: Igazság és szeretet. Efézus 4:5 alapján a felszabadulás után mondott prédikáció, amelyben egészen plasztikus a korszerűség és igazságosság találkozása. Alapára: 20 fillér.

Szabó Imre: Miért maradtál meg? Ap. Csel. 27:22—24 alapján mondott drámai erejű, ma is aktuális igehirdetése. Alapára: 10 fillér.

Dr. Jóó Sándor: Vigasztaló szó azok számára, akik hozzátartozóikat nem tudták egyháziilag eltemetni, vagy temetésükön nem tudtak résztvenni. A lelkipásztor pásztori szolgálata, tanácsa és igeszerű tanítása szól itt a gyászoló egyháztaghoz, amelyet pásztorok is igen nagy haszonnal olvashatnak, vagy még ma is hasonló szomorú sorban levő egyháztagjainknak ajánlhatunk. — Az Igének a halálról és a halottról szóló tanítása népszerű formában. Alapára: 10 fillér.

Muraközy Gyula: Mi a demokrácia? A még mindig aktuális kérdést a lelkipásztor természetesen egyházi és református szempontból nézi, bebizonyítván, hogy magyar református részről egyáltalán nem is új dolog a ma annyira hangzatos, de a múltban egyházi téren uralkodott „demokrácia”. Alapára: 20 fillér.

Ravasz László: Isten rendet tart. Ésaia 28:24—29 alapján mondott igehirdetés. A magyarság szenvedés és a magyar újjászületés ténye, lehetősége és ajándéka, mint isteni terv tárul elénk. Alapára: 20 fillér.

Virágh Sándor: Az Úr az én pásztorom. Előszóként azt mondja: „Ez a kis füzet... hivatgatás. Emberi elmélkedések és bölcselkedések helyett az Isten szavát, az Ő Igéjét szólaltatja meg és az Ő hivatgató szavára az Ige szavával, a szoltáriró imádságával ad imádságos választ ajkunkra.” Nem a Szentírást, nem az önálló imaéletet akarja pótolni, hanem ezekhez akar elvezetni. A keresztény élet — tehát az emberi élet — teljességét veszi és mindenre az Igéből ad választ. Alapára: 60 fillér.

Békefi Benő: „En Uram és én Istenem!” III. kiadás. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek Istenről szóló biznyságtétel. Nem dogmatika, hanem „biznyságtétel”, annyit mond el, amennyi „bennem belőle valóság”. Nem mint gyülekezeti lelkipásztor, hanem mint „hítből és imádságból élő evangélistát” szól hozzánk a szerző közvetlen, meleg, biblikus hangon. „Ami elmondok, abban nem is az az érték, ahogyan elmondom, hanem, ha van benne érték, akkor az az, hogy mindaz, ami talán szinte közhely, számomra és bennem valóság, élet, időmzítő valóság.” Alapára: 2 pengő.

Bereczky Albert: A magyar protestantizmus a zsidóüldözés ellen. Lapunk egy régebbi számában már ismertettük ezt az egyház- és költörténetileg értékes füzetet, amelynek tartalmával jó egészen tisztában lenni, hogy mások is ne az elfogultság, hanem az igazság szemüvegén át lássanak. — Alapára: 2 pengő.

Dr. Victor János: Az egyház bűnei. Egyik legnagyobb élő theologusunk mély, biblikus tanítása a Miatyánk alapján. Azzal kezdi, hogy „csak az tartson velünk ezekben az elmélkedéseknek az útján, akinek nem kell magyarázni és bizonyítani, hogy bűnbánatra készítő időket élünk”. — Amikor „az egyház bűneiről” beszélünk, akkor nem mások bűneit, hanem a magunkét akarjuk megbánni, mert az egyház a „hívők közössége”. Rendkívül gazdag tartalmú, mély, megdöbbentő, problémát látató és útmutató a könyv, valóságos és komoly tanulmány. Alapára: 2-60 pengő.

Református Naptár az 1946. évre. Szerkesztette: Békefi Benő. Mind nap-tári, mind szépirodalmi részében példaadó arra, hogy amikor minden részében „református naptár”, ugyanakkor mélyen és igazi értelemben „magyar” és „népi”. Alapára: 2 pengő.

Dr. Kádár Imre: Szedjétek össze a maradókat. Mit követel az Ige a testi és lelki Izráeltől? Bereczky Albert előszavával. A zsidókérdés mindig az egyik legnehezebb és leggyötrőbb tapasztalati és theologiai kérdés. — A szerző nem a tapasztalat, hanem az Ige tanítását adja megrendítően mélyen, mindnyájunkat megszégyenítő igehirdetéssel és lelkiismeretes őszinteséggel. Leleplező a zsidókérdés iránt érdeklődő egyháztagoknak szinte nélkülözhetetlen kalauz. Alapára: 2 pengő. Sz. G.

A „Hajnal” — a Magyar Református Külmisziói Szövetség lapja — még nem indulhatott meg, de már második — négyoldalas — körlevélben fordult a Szövetség tagjaihoz, beszámolvva eddigi és mostani munkásságukról és kérve, hogy a Szövetség és a „Hajnal” részére szánt adományokat „Református Külmisziói Szövetség, „Hajnal” kiadóhivatal, Budapest” 21,089. sz. csekk számlán juttassák el.

Új Magyar Asszony címen az *Országos Református Nőszövetség* igen gazdag tartalmú körlevelet — 12 oldalas füzet — ad ki. Előfizetés: adomány vagy egy tojás ára, vagy egy napilap árának két és félszerese. Különösen kérnek azonban természetbeni adományokat, amit a nőszövetségi népkonyhán használnak fel.

Dr. Varga Zsigmond: A Kollégiumi Nagykönyvtár története c. kötetet leszállított 20—P-s alapáron, a jelenleg érvényben lévő 100,000 szorzószám alkalmazásával szállítja a „Méliusz”-könyvkereskedés.

A Debreceni Képes Kalendáriumot 5—pengős alapárral, 30,000 szorzószámmal adja a „Méliusz”-könyvkereskedés.

Lapunk mai számában ismertettük **40 éves emlékkönyvet Szentpéteri Kun Béla 70. születésnapjára** díszes felvázsonkötésben 30—P-s alapáron, 130,000 jelenlegi szorzószám alkalmazásával, 10% engedmény nyújtása mellett, utánvétellel szállítja a „Méliusz”-könyvkereskedés.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

EMLEKEZTETŐ.

Jogegység ügyében betérjesztendő jelentések határideje június 30 és december 31. A december 31-ről be nem érkezett esperesi jelentések még nemleges formában is be kell terjeszteni a püspöki hivatalhoz.

Lelkészi törzskönyvi lapot az érte járó díj postautalványon való beküldésével kell kérni a püspöki hivataltól. Az utalvány szelvényén jelzendő, hogy a törzskönyvi kivonatot hova kell küldeni. A kiállításért járó pecsétdíj a mindenkori ajánlott levél kétszeres díja, ezidőszent 120,000 pengő.

Iskolai pecsétdíj szintén postautalványon küldendő. Ez a pecsétdíj az egyszerű ajánlott levél díja, ezidőszent 60,000 pengő.

Postaköltségre válaszbélyeget kérünk, mivel annak nagymértvű emelkedését megfelelő bevételi forrás hiányában a hivatal fedezni nem tudja.

Kézbesítési díj a postautalvány és csomagok feladása alkalmával a feladó által külön lerovandó, hogy ezzel a püspöki hivatal az utalványok és csomagok kézbesítése alkalmával külön meg ne terheltesse.

A tiszántúli református egyházkerület Püspöki Hivatala.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

330—1946. sz.

TÁRGY: Énektanárok állami gimnáziumi tanári kinevezése.

KÖRLEVÉL

a gimnáziumok igazgatóságaihoz.

A debreceni tankerületi főigazgató úr 6519—1945. száma alatt az énektanárok állami gimnáziumi tanári kinevezése tárgyában a következő átiratot intézte hozzám:

„A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1945. december 5-én kelt 82,740—1945. IV. ü. o. számú rendeletével közli azoknak az okl. középiskolai énektanároknak tervbevetett kinevezését állami gimnáziumi tanárrá, akik teljes óraszámban foglalkoztathatók. Kérem igazgató urat, 1. mielőbb jelentse, hogy van-e intézetében középisk. énektanári oklevéllel rendelkező óraadó, aki már régebbi idő óta és jelenleg is alkalmazásban áll. 2. Készítsen kimutatást azokról az okl. középisk. énektanárokról, akiknek kinevezését eddigi működése alapján javasolja. Ha van, csatolja a személyi okmányait is (születési bizonyítvány, keresztlevele, tanári oklevél, működési bizonyítvány, igazolásról szóló határozat). 3. Jelentse azt is, ha az énekorák ellátására nincsen megfelelő énektanár és hogy hány órában van szükség énektanár alkalmazására.”

Felhívom gimnáziumaink és leánygimnáziumaink igazgatóságait, hogy a debreceni tankerületi főigazgató úr 6519—1945. sz. átiratában foglaltakra vonatkozó jelentéseiket nyolc nap alatt terjesszék fel hozzám.

Debrecen, 1946 március 7.

642—1946. sz.

TÁRGY: Délszláv nemzeti-ségű magyar állampolgárok összeírása.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák igazgatóihoz, az esperes és iskolaszéki elnökök urakhoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 24,780—1946. XII. b. ü. o. sz. a. arról értesített, hogy a délszláv nemzeti-ségű magyar állampolgárok kulturális jogainak hatályosabb biztosítása érdekében a magyar kormány előreláthatóan 1946. évi március hó első felében nemzeti-ségi összeírást fog elrendelni a déli határvideken, valamint feltehetőleg több, az ország más területén levő délszláv nemzeti-ségű vagy anyanyelvű magyar állampolgárok által lakott községekben. Tekintettel az összeírásához fűződő rendkívül nagy nemzetiségpolitikai érdekekre, felhívom egyházkerületünk azon tanárait és tanítóit, akik olyan helységben működnek, ahol ilyen összeírás megindul, hogy az e tárgyban kiadandó rendelet megjelenésekor a községi (kör)jegyzőknél, illetve polgármestereknél összeíróbiztosi szerepet betöltésre végtel jelentkezzenek. A rendelet megjelenésére a kormány a sajtó, rádió és falragaszk útján fogja felhívni az érdekelteket figyelmeztetni.

Debrecen, 1946 március 5.

743—1946. szám.

KÖRLEVÉL

az összes kebelbeli egyházközségekhez.

Vettem és közzéteszem az alább következő megkeresést:

„Egyetemes Egyháztanács Magyarországi Bizottságának Újjáépítési Osztálya. Gazdasági Alosztály. Budapest, 1946 február 26. Az alábbiakban tisztelettel bejelentjük az Egyetemes Egyháztanács Magyarországi Bizottsága Újjáépítési Osztályának és ezen belül a Gazdasági Alosztálynak életrehívását. Az Újjáépítési Osztály Pap Pásztor theol. tanár, főtitkár irányítása alatt működését megkezdte. Ezen belül egyenként jönnek létre a különböző szakágazatok képviselőit hivatott alosztályok. 1946 február 12-vel megalakult a Gazdasági Alosztály is. Az Egyetemes Egyháztanács részéről a világ minden országából Magyarország megsegítésére és újjáépítésére protestáns vonalon különféle anyagi segítségek érkezésével lehet számolni. A Gazdasági Alosztály feladata ezeknek az anyagi segítségnek késedelem nélküli eljuttatása rendeltetési helyeikre. Az Egye-

temes Egyháztanács genfi újjáépítési osztályától nyert tájékozódás szerint az az elképzelésük, hogy megindulásként megpróbálkoznak egészen korlátozott anyagi támogatás nyújtásával. Ha magyar részről bebizonyítottuk már ezen anyagi támogatás zavartalan és abszolút pontos, valamint megbízható eljuttatását az arra rászorulókhöz, tervezik csak a segélyezések komoly mértékben való kiterjesztését. Elsőrendű fontosságú magyar egyházi érdek tehát, hogy az újjáépítési osztály gazdasági alosztálya és mindazok az egyházi szervek, melyek az anyag eljuttatásában a dolog természeténél fogva bekapcsolódni kénytelenek, a maguk részéről mindent elkövessenek annak érdekében, hogy bebizonyíthassuk az Egyetemes Egyháztanács genfi Újjáépítési Osztálya előtt azt, hogy általunk a magyarsághoz juttatandó segélyezések a legmegtérültebben és kellő időben kerülnek adminisztrálásra. Az erkölcsi és anyagi felelősség alól tehát sem a gazdasági alosztály, sem az érintett egyházi fórumok nem vonhatják ki magukat, sőt felelősségük egyetemleges. A beérkezett tájékoztató jelentések alapján próbaképp egyelőre néhány ezer lelelmű egységcsomag, valamint néhány vagon liszt, tavaszi búza stb. kerülnek Magyarországra leszállításra. A Gazdasági Alosztály minden alkalommal, amikor egy-egy ilyen segélynyújtás beérkezése következtében annak az összes rászorulókhöz való eljuttatása végett szüksége van, a protestáns egyház vezetőségeit a kellő időben tájékoztatni fogja azért, hogy jelentést tessen a beérkezéséről, az elosztásról és az egyházak vezetősége szerepének mértékéről az elosztás tényleges lebonyolításában. Az Egyetemes Egyháztanács Magyarországi Bizottsága Újjáépítési Osztályának Gazdasági Alosztálya vezetésére református részről Dr. Héder János, evangélikus részről Purgly Lajos egyházi megbízottak küldettek ki. Nevezettek Kálvin-tér 8. sz. alatt állandó irodát tartanak fenn, négy állandó előadóval. (Titkár, titkár, anyagkezelő, szállításvezető, templom-építési előadó.) Úgy a jelentés alapján, mint a későbbiekben az egyes segélykiosztások tényleges lebonyolításával kapcsolatban az egyházfők részéről mindennemű szükségesnek látszó személyes vagy írásbeli kapcsolatot a Gazdasági Alosztály titkárságával kérjük fenntartani. Tisztelettel kérjük egyúttal a jelen általános tájékoztatásul szolgáló jelentésünk alapján szükségesnek látszó esetleges előzetes kivánságokat stb. ugyancsak a gazdasági alosztály titkárságához eljuttatni. E jelentésünket felterjesztjük az összes protestáns egyházak egyházfői részére szíves tájékoztatás végett, több példányban, hogy ezt egyházkerületen belül belátása szerint szétküldhesse.”

A fentiek értelmében felhívom az arra rászorult egyházközségeket, hogy lelkiismeretes komolysággal megfontolt és részletesen megokolt szükségüket és óhajukat a fentemlített Gazdasági Alosztályhoz címezve, de hivatalunkhoz küldve, késedelem nélkül jelentésk be.

Debrecen, 1946 március 1.

758—1946. sz.

TÁRGY: Az ének- és zeneismeret tanítása és tanulmányi felügyelete.

KÖRLEVÉL

a közép-, középfokú és szakiskolák igazgatóságaihoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 19,086—1946. III. szám alatt valamennyi tankerületi főigazgatóhoz a következő rendeletet intézte:

„Az iskolai ének- és zeneoktatás ügyének szolgálatára és előmozdítására megszerveztem az énekoktatás országos tanulmányi felügyeletét. Ebből az alkalomból a rendelkezése alá tartozó valamennyi közép- és középfokú és szakiskola zenei művelődésének mai állapotáról jelentést kérek. 1. Az egyes iskolák sajátos helyzetképeinek változása a következő pontok adataiból induljon ki: 1. Az ének- és zeneismeret tanárának (tanárainak) az énekkar vezetőjének neve, alkalmaztatásának minősége, szakképzettsége, működési ideje. 2. Amennyiben az oktatást (ha csak részben is) nem szaktanár látja el: van-e községben, más intézetben énekkar élén helyettes alkalmazható szakember? 3. Az ének- és karénekorák heti száma. 4. Minő tankönyveket (segédkönyveket) használnak? Milyen a hangjegytár állapota (hangszerek, grammofon, hanglemezek)? Az énekkar idej munkatere? 5. Milyen zenei munka folyik a szabadfoglalkozások keretében? (Általános iskola V. osztály.) Mennyi a hangszer-tanulók száma? II. A tankerület énektanulmányi felügyelőjének neve és megbízatásának kelte. Ha ilyen még nem működne, ki volna e megbízatásra javaslatba hozható? Felhívom Főigazgató urat, hogy jelentést 1946 március hó 15-ig tegye meg. Az ének- és zeneszakos iskolalátogatók által betérjesztett jegyzőkönyvek felküldését is ugyanakkorrig kérem. E rendeletet az egyházi főhatóságoknak is kiadtam.”

Felhívom az igazgató urakat a rendelt végrehajtására és jelentésüknek hivatalomhoz 1946 március 20-ig leendő betérjesztésére.

Debrecen, 1946 március 4.

775—1946. sz.

TÁRGY: 1945—46. iskolai év befejezése.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák igazgató-ságaihoz.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatókat, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a Magyar Közöny folyó 51. számában megjelent, 1945—1946. sz., az 1945—46. iskolai év befejezése tárgyában kiadott rendelkezésben foglaltakhoz alkalmazkodjanak.

A hűsvégi szünidő azokban a tanítványokban sem lehet több 10 napnál, amelyeknek fűtési szünetjük nem volt; a pünkösdi szünet pedig csak a két ünnepnap lehet.

Az összefoglaló ismertetések, érettségi és képesítővizsgálatok időpontjára vonatkozóan készítsenek tervezetet s jóváhagyás végett kellő időben terjesszék fel. Debrecen, 1946 március 7.

4300—1944. szám.

KÖRLEVÉL

Beregdaróc, Gelénes, Tivadar, Kétegyháza, Köröstarcsa, Kunágota, Furta, Biharhorda, Hajdúszámon, Bagamér, Nagyléta, Kenderes, Kunesorba, Nagyrév, Tiszszőlős, Kishodos, Szamoszeg, Majtis, Rápolit, Szamostarcsa, Tiszabecs

egyházközségek lelképásztoraik felhívom, hogy a 4300—1944. sz. alatt s azóta többször megújítva kért és sürgetett jelentést (a gyülekezet 1944 őszi és téli krónikáját, polgári áldozatait, a belbiztosítási helyállásait, az egyházközséget és iskolát ért háborús károkat; épületekben, berendezésben, felszerelésben, klenódiáimokban, irattárban, könyvtárban, anyakönyvekben stb. kimutatva) e körlevél vétele után azonnal és még abban az esetben is küldjék be hivatalomba, hogyha ez a jelentés netán önhibájukon kívül nem juttatott volna el eddig kezeimhez. A még ezután is késedelmeskedőkkel szemben kegytelen leszek megfelelően eljárni. Kelt Debrecenben, 1946 március 15-én.

Révész Imre püspök.

A tiszántúli egyházkerület elnökségétől.

750—1946. szám.

KÖRLEVÉL

az egyházkerületi közgyűlés tagjaihoz.

A tiszántúli református egyházkerület évi rendes közgyűlését a folyó év április havának 25. (huszonötödik) napjára, csütörtökkel reggel 8 órára a debreceni református egyházközség tanácstermébe eddigi törvényes összetételében egybe hívjuk.

A közgyűlés tárgyai közül megemlítjük a következőket: Intézkedés a lemondás folytán megüresedett egyházkerületi főgondnoki tisztség betöltése tárgyában. Az általános tisztújítás során megválasztott új tisztségviselőknél (amennyiben ez még meg nem történt volna) beiktatása. Az egyházkerületi közgyűlés bizottságainak újjaalakítása. Javaslatok az egyházreform tárgyában. Jelentések az egyházkerületnek és Kollégiumának, egyházközségeinek és iskoláinak szellemi és anyagi helyzetéről.

A közgyűlést megelőző napon, április hó 24-én reggel 8 órától a közgyűlés összes jelenlevő tagjainak részvételével a bizottsági előkészítést pótló összerterkezelést fog megtartani. Április hó 26-án reggel 8 órától az egyházkerületi bíróság ülése. Április hó 23-án d. u. 3 órától esperesgondnok-tanácsbírói értekezlet a püspöki hivatalban.

A közgyűlésen, illetőleg bíróságban tárgyalandó ügyeknek legkésőbb április hó 1-én a püspöki hivatalban kell lenniük, különben tárgysorozatra előkészítésük — tekintettel a közbécsi nagyhétre is — nem biztosítható. Ugyanakkorra kell felterjesztetni az egyházmegyék képviselőinek jegyzékét is.

A közgyűlésre külön meghívót nem bocsátunk ki, kivéve azokat a közgyűlési tagokat, akikhez Lapunk föltelehetőleg nem jut el rendszeresen.

Április 1-ig beérkező jelentkezés esetén az erre rászoruló közgyűlési tagoknak igyekszünk szállást biztosítani. Ellátásról gondoskodni — sajnos — nem tudunk. Kelt Debrecenben, 1946 március 15-én.

Az egyházkerület elnöksége.

822—1946. szám.

TÁRGY: Deportálásból hazatért tanulók tandíjmentessége.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák igazgató-ságaihoz.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium 19.148—1946. III. szám alatt valamennyi tankerületi főigazgató, a kat. tanügyi főigazgató, a prot. tanügyi hatóság és tanárképzőintézetek elnökeihez intézett leirat tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából az alábbiakban számszerinti másolatban közlöm:

„Értesítem (Címet), hogy a 68.964—1945. VKM. sz. rendeletének a menekült tanulók folyó évi tandíj- és vizsgadíjmentességére vonatkozó részét 1945. évi szeptember 1-i hatállyal kiterjesztem a deportálásból hazatért, s teljesen árván maradt tanulóira is. Teljes tandíj- és vizsgadíjmentességben részesítendő tehát az 1945—46. iskolai évben minden olyan tanuló, aki hitelt érdemlő módon (hatósági bizonyítvánnyal) igazolja, hogy deportálva volt, szüleit a háborús események (deportálás, atrocitások, bombázás stb.) következtében elvesztette, eltartására képes rokona nincs, s tanulmányi előmenetele legalább elégséges. Amennyiben az ilyen tanulók folyó évi tandíjait már befizették volna, befizetett tandíjuk összegét (Címnek) a befizetett összegekről készült kimutatása alapján esetenként segély címen megtérítem. Hasonlóképpen térítem meg az ilyen tanulók esetleges vizsgadíjait is. Felhívom egyben (Cím) figyelmét arra, hogy a 68.964—1945. VKM. sz. rendeletnek a menekült tanulók tartásdíjainak megtérítésére vonatkozó részét jelen rendelkezésem a deportálásból hazatért tanulóira nem terjeszti ki.”

Debrecen, 1946 március 9.

Révész Imre püspök.

Hirdetmény.

A debreceni református egyházmegye fegyelmi bíróságának elnöksége az 1945 július 1-ig nem jelentkezett Csontos Jenő hencidai lelképásztor és Paróczai Margit hencidai tanító ügyében hirdetményi idézést tett közzé a Magyar Közöny február havi számában.

HALOTTAINK

Nagy László kisújszállási vallásoktató-lelkész, kiváló egyházzenei szakértő és pedagógus.

Dr. Hofer András egyetemi c. ny. rk. tanár, a debreceni Kollégium gimnáziumának kiváló ny. tanára.

Aldás emlékekön, vigasztalás szerelteknek!

HÍREK

Szavazást rendelt el, felhatalmazása alapján, az egyházkerület február hó 21-én tartott tanácsulása a Gónczy Béla lemondása következtében megüresedett egyik egyházkerületi lelkési jegyzői tisztségre, továbbá két lelkési tanácsbírói tisztségre, amelyek közül az egyik Molnár Zoltánnak alsószabolcs-hajdúvidéki esperessé választásával, a másik meg annak folytán üresedett meg, hogy Tildy Zoltán köztársasági elnök úr, lelképásztori tisztről leköszönvén, természetesen lemondott az egyházkerületi tanácsbírói tisztről is, amelyre az általános tisztújítás során választották meg. A szavazatoknak legkésőbb április hó 1-re a püspöki hivatalban kell lenniük. Az egyházkerületi elnökség, törvényadta jogával élve, a lelkési jegyzői tisztra Varga Károly nyírbátori lelképásztor, a két tanácsbírói tisztra Porzsol Ferenc dombrádi és Karácsony András békési lelképásztorokat ajánlotta — mint akik az illető tisztségekre az általános tisztújítás során a kisebbségben maradtak között a legtöbb szavazatot kapták.

A Debreceni Protestáns Lap előfizetéseket minden egyes lappéldány után további 200.000 P beutaltatását kérjük még március hó folyamán. Akik eddig a korábban meghirdetett 5000 pengő előfizetési díjat március hó 15-ig nem fizették be, azok az 5000 P helyett 100.000 pengőt küldjenek be, vagyis összesen 300.000 pengőt. Akik március 15-ig a Lap februári számában meghirdetett multévi hátralékot még nem fizették be, azt e hó folyamán húszszoros összegben fizessék be. Legkésőbbi számunkban közzétesszük a hátralékosok névsorát. A Lap csak előfizetésekből él, ezért kérjük annak lelkésmerete beutaltatását. A megfelelő összeg postautalványon küldendő be a Debreceni Protestáns Lap pénztára Debrecen, Püspöki Hivatal címre s az összegben felül kérjük a 6000 pengő kézbesítési díj beutaltatását is.

A kollégiumi felségítési akció. Az akcióra való befizetésekről legutóljára a Protestáns Lap 1945. évi szeptemberi számában számoltunk be, addig befolyt 316.872,72 P, az önálló alapítványokra befizetett összegekkel együtt 375.995,13 pengő. (10 P hiba igazításával.) Azóta elszámolt nem közöltünk részben a helyszűke miatt, részben azért, mert a megindult pénzromlás folytán a nyugtázandó összegek, mire kinyomtatás alá kerültek, már elavultak, habár a valorizálások is megindultak. Már augusztusban 10—30—50 P megajánlások helyett 500, október-novemberben 1000, 5000 (Oroszháza), 12.000 P-ke (Fehérgyarmat) küldtek be, majd 1946 januárban 10.000 (Fereny Károly), 20.000 (Fegyvernek, Vámosoroszi), 50.000 (Szeged 1000 P helyett), Ramocsaháza, Vadon Béla lelk. Derecske), 30.000 (Bakos Sándor ramocsaházi lelk. és a derecskei egyház); februárban már 100.000 P-re emelkedtek a megajánlott összegek helyett valorizálva küldött adományok (Kunmadaras és Török Vince karcagi lelk.). Végre az 1.000.000 is megjelent, a nyíregyházi egyház megajánlásában (I. a Prof. Lap februári számában) és a békési tantestület másoros vallásos estjének jövedelméből. Takács István

ig-tanító beutaltatása útján. A debreceni szülőknek is szép áldozatkészsége nyilatkozott meg. A Kollégium épületének felújítására alkalmasból Dr. Péter Zoltán kollégiumi igazgatónak egy szülői értekezleten elhangzott felhívása és buzdítása alapján a szülők takarították és meszelték ki az újra rendelkezésükre átadott felújított tantermeteket, mások pedig a helyiségek kijavítására eddig az ideig már 15.780,370 P-t adtak össze, beleszámítva 21 első gimnázista (I. b. osztály) 1.590.000 pengős adományát. A beküldött összegeket az akció története számára tovább könyveljük, ha egyenként nem közöljük is a neveket, mert a megajánlásokról vezetett 5 könyvünk szerencsére megmaradt; sajnos, a több ezer példányban nyomtatott postatakarékpénzlári befizetési lapok elvesztés s így nem tudjuk a megajánlóknak a tartozásaikat kimutató és befizetésükről elszámoló befizetési lapokat elküldeni, csak ez úton kérjük, hogy a többi megajánló is, egyházak és egyének amennyiben anyagi helyzetük megengedi, valorizálva küldjék be az akcióra megajánlott összegeket. A Kollégium soha nem volt még ennyire rászoruló, épületében is sok kárt szenvedett, felszerelése, bútorai nagyrésztben tönkrementek, híres szertárai teljesen megsemmisültek, a földbirtokait 200 hold kivételével igénybevevették, a visszatért épületek rendbehozására a drágulás miatt hihetetlen összegekre volna szükség, jövedelmének elmaradása s a kiadások fokozódása miatt csak hónapról-hónapra tengődik. A dícső 400 év múltán a Kollégium a lét és nem lét határán lebeg. Az elmult 1945. év második felében mintha megcsappant volna a Kollégium iránt mindig megnyilatkozó szeretet, mert a megajánlóknak igen kis része küldözgett be adományait, ez is hozzájárult ahhoz, hogy a Prot. Lapban az akcióról való híradások elmaradtak, de a debreceni szülők példaadása és a február hóban megindult újabb áldozatkészség reményét nyújt arra, hogy a Kollégium kiállása ezek után sem fog-síket föltre kélni. Az elszámolást egyébként a következőkben közöljük: Befolyt 1945 szeptemberig 375.995,13 P, szeptembertől október közepéig 39.161,80 P, október közepétől november közepéig 22.051,80 P, november közepétől december végéig 46.092,50 P összesen 483.301,23 P. Tehát 5 év alatt kereksum: félmillió folyt be. A hatodik évben 1946 januártól befolyt összegek már nem lehet az előbbi évek végösszegehez hozzáadni a pénzürtékben előállott óriási eltulodások miatt, csak havonként fogjuk ezután nyugtázni: 1946 januárban befolyt 192,278 P, februárban befolyt 18.138,370 P. Minden adományt hálásan köszön a Kollégium. Debrecen, 1946 febr. 28.

J. I. Lelkési oklevelek érvénytelenítése. Az Egyetemes Konvent Elnöksége a háborús körülmények folytán elvesztett vagy eltűnt következő eredeti lelkési okleveleket érvénytelenítette, és a másolatok kiadására az illetékes püspöki hivataloknak az engedélyt megadta.

Gyányi Károly nagyszékelyi segédlelkész Budapestben 1943 január 30-án 334—1943. szám alatt kiállított második lelkézképesítő bizonyítványát.

Mogyorós István magyarbolyi lelképásztor Budapestben 1934 szeptember 8-án 647—1934. szám alatt kelt első, valamint az ugyanott 1936 szeptember 10-én 104—1936. szám alatt kelt második lelkézképesítő bizonyítványát.

Sáránd és Józsa egyházközségeket látogatta meg a püspök február 24-én, illetve március 3-án.

Hajdúbanáson az új lelképásztor, Balla Árpád beiktatása hatalmas gyülekezet jelenlétében február hó 17-én volt. A beiktatást Dr. Fereny Károly egyházkerületi lelkési főjegyző végezte, aki a templomban tartott ünnepélyen, magasszónaváló műsor keretében „Szabad egyház, szabad államban” címmel előadást is tartott. Az új lelképásztor beiktatásának szövegének textusa János 10: 11/b volt.

I. és II. lelkézképesítő vizsga volt február 19. és 20. napján. I. vizsgát ügyen tettek: Bakos István (Szatmárnémeti) jeles, Fehér Sándor (Szatmárnémeti) jó, Kormos László (Kunmadaras) jó és Dr. Varga Zsigmond József (debreceni kollégium-gimnáziumi tanár) jeles eredménnyel. II. vizsgát hatan tettek: Bán István (Kunhegyes) jó, Büntösi János (Nyírgyulaj) kitüntetéses, Király Zoltán (Debrecen) jó, Palágyi Árpád (Olasvaapáti) jó, Szathmári Lajos (Nagykerék) jó és Vargha Sándor Balázs (Kunszentmiklós) képesített eredménnyel. Egy jelölt javítóvizsgára, egy, a teljes vizsgát megismétlére utasított.

Egyházkerületi tanács és időszaki bírósági ülést tartalt az a püspöki hivatalban február 21., illetve 22. napján.

Kimutatás a Debrecenben lakó református lelkészszevegnyek és nyugdíjas lelkészek segélyalapjára beküldött adományokról: I. Pénzben: Papp Kálmán Jenő tiszaköcsényi lelképásztor 10.000 P, Kósa Béla kárisi lelképásztor két ízben 25.400 P, Kósa Zsigmond győrteleki lelképásztor 50.000 P, Tyukod egyházközség 21.500 P, Balkányi segédlelkész 100.000 P. Összesen: 206.900 P. Az eddigi eredményekkel együtt eddig befolyt 402.241 P. II. Természetben: Hajdúhadházi Molnár Zoltán esperes 92,5 kg szemespaszuly, 29 kg burgonya, 1,5 kg liszt és 55 drb. tojás. Egyben közöljük, hogy Dr. Juhász László ny. lelkész, a segélyezések eddigi kezelője,

mint a nyugdíjas lelkészek értekezletének jegyzője, a segélyezésben való részvételről lemondott s kéri, hogy a pénzbeli adományokat a jövőben Dienes József püspöki fogalmazó úrhoz, a természetbeni adományokat pedig Szűcs Dániel egyházi altiszthez (Debrecen, Kálvin-tér 17. kerületi épület) eljuttatni sziveskedjenek.

A nyíregyházi Leánykálvineum demecseri növendékei a Kálvineum megsejtésére Demecserben Kiss Lajosné rendezésében 1946 január 27-én vallásos jellegű műsoros estélyt tartottak, melynek 1.014,015 P volt. Demecserben egyébként az adakozási készség igen örvendetes, amennyiben az elmult év őszén január 1-ig, mintegy 500.000 P gyűlt be az egyház javára önkéntes megajánlás címén, a perselypénzen kívül.

Komoly értékű papi könyvek, továbbá egy vadonatúj, kébékeli finom anyagból készült papi sapka eladó. Szívességből közvetít Lapunk kiadóhivatala. (Debrecen, Kálvin-tér 17.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki Hivatal) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 5000—pengő, mely a Debreceni Protestáns Lap 43.916. számú csekkzámláján küsendő be.

Mivel a lap egyelőre csak havonként, a hó 15. napján jelenik meg, ennek figyelembevételét és a pályázatok határidejének ennek megfelelő kifizetését kérjük.

Csahole református iskolaszéke pályázatot hirdet a II. sz. tanítói állásra. 20% helyi javadalom, lakáspénz, államszegély. Köteleessége törvényes. Pályázhatnak nők is. Egyidejűleg pályázatot hirdetnek esetleges átválasztás esetén megüresedő kántortanítói állásra. Javadalom: lakás, kert, melléképületek, 16 kat. hold föld, 30 q búza, fizetésiigazítás az államtól. Tanítói helyi javadalom 30 értékégség. Köteleesség díjlelt szerint. Határidő 21 nap. Kérvények: Iskolaszék, Csahole, Szatmár m. küldendő.

Debreceni Kollégium polgári fiúiskolájában két államszegélyes tanszékre pályázhatnak protestáns rajntanítók, illetve testnevelő tanítók március harmincegyedikéig, egyházkerületi elnökséghez címzett folyamodvánnyal. Állás azonnal elfoglalandó.

Dégi református iskolaszék pályázatot hirdet lemondás alatt álló IV. sz. tanító (tanítónő) állásra. Fizetés, köteleesség törvényeszerű. Kántort akadályoztatása esetén helyettesíteni, általánosban német tanítani tudók előnyben. Határidő 21 nap.

Geszt református iskolaszéke pályázatot hirdet 21 napi határidővel lemondás folytán megüresedett II. számú tanítónői állásra. Helyi javadalom földben, búzában, fában 29 értékegség. Köteleesség törvényeszerű. Pályázatok Lelkípásztori Hivatalhoz, Geszt, Bihar megye küldendő.

Gégyény (Szabolcs m.) református iskolaszéke a lemondás folytán megüresedett IV. sz. tanítói állásra 14 napos határidővel pályázatot hirdet. Pályázhatnak kántorképesítéssel bíró férfiak és nők. Köteleessége a reábizott osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, a kántortanítói akadályoztatása esetén helyettesíteni. Javadalma: 10% helyi készpénz, lakbér, többi államszegély. Kérvények Református Iskolaszék címére, Gégyény küldendő.

A gyulai református egyházközség iskolaszéke pályázatot hirdet államszegélytől feltételezletlen az időközben megüresült belterületi II. számú és a szentpálfalvai I. számú férjtanítói állások betöltésére. Fizetés törvényeszerű és természetbeni lakás. Köteleessége a rábizott osztály, vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában való részvétel. Pályázati határidő 21 nap. Igazolt tanítók kellően felszerelt kérvényeiket Református Iskolaszék, Gyula címre küldjék. Állás megerősítés után azonnal elfoglalandó.

A hajdúbószörményi református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett 42. sz. Bárszony-tanyai tanítói állásra, átválasztás esetén ugyancsak a Bárszony-tanyai 45. sz. tanítói állásra. Fizetés és köteleesség törvényeszerű, azzal hogy a 45. sz. állás után lakbér jár. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1946 április 5-ig Református Iskolaszék, Hajdúbószörmény címre küldendő.

A monostorpályi református egyházközség pályázatot hirdet az újonnan megszervezett VI. számú nőtanítói állásra. Pályázati határidő e hirdetmény megjelenésétől számítva húsz nap. A tanító köteleessége a reábizott osztály, vagy osztályok vezetése, kézimunka-tanítás és missziói munkában segédkezés. Javadalma: 10%-os egyházi hozzájárulás, természetbeni lakás, illetőleg lakáspénz és megfelelő államszegély. Az állás azonnal elfoglalandó.

Nyíresádi református egyházközség ideiglenes helyettesített keres hadifogoly kántortanítója helyettesítésére. Fizetés törvényeszerű. Iskolaszék.

Tiszaszab református egyházközsége pályázatot hirdet III. számú tanítói állásra, háromheti határidővel, pályázhatnak férfiak és nők. Fizetés, köteleesség törvényeszerű, lakás természetben. Református Iskolaszék.